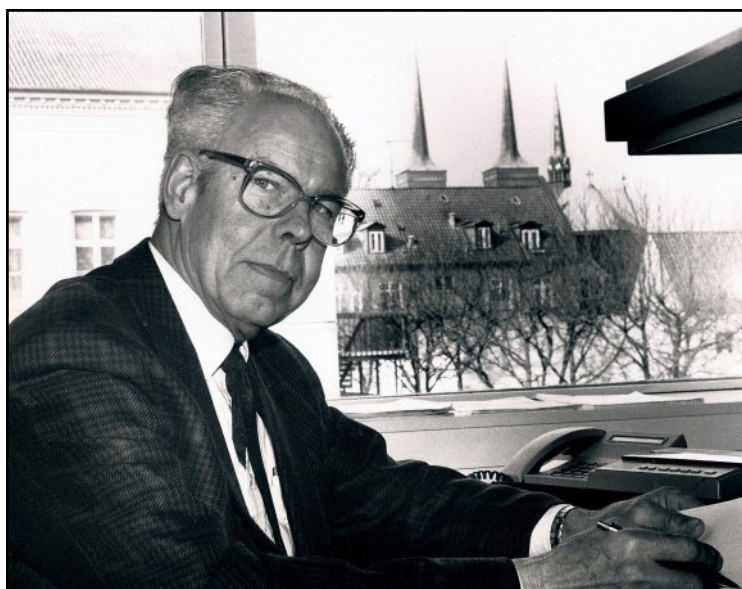

Algade og Bryggergården ca. 1950

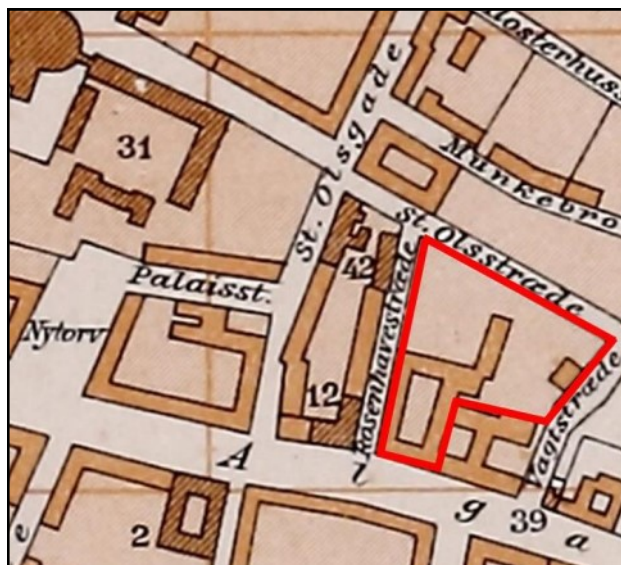

I midten af 1990'erne udgav manufakturhandler Bent Thomas Larsen, med praktisk hjælp af sin datter Kirsten Skjerbek, et skrift om Bryggergården, Algade 15.

Der fortælles om stedets historie, og ikke mindst om den periode, hvor Bent Thomas Larsen forestod ejendommens udvikling fra en gammel bryggeriejendom til en kombineret bolig- og erhvers-ejendom.

Fortællingen er oprindeligt suppleret med en del historisk billedmateriale af ældre dato og i 2017 er tilføjet yderligere billedmateriale fra Kirsten Skjerbeks familiealbum.

Udsnit af Trap III - 1896

Bryggergården 1870

Som så mange andre virksomheder i provinsbyerne begyndte Bryggergården som landbrugsejendom.

På de gamle papirer kan vi se, at grunden langs Algade gik fra hjørnet overfor Hotel Prindsen og hen til Algade 17 som nu. Vestskellet fulgte Rosenhavestræde ned til Sct. Olsstræde op til Algade 19.

Fra gården blev der drevet landbrug, ca. 200 tdr. land, en del ejendomsjord, en del forpagtet, indtil landbruget blev nedlagt ca. 1890 og jorden omkring solgt.

Midt på pladsen i baggården var en stor mødding til landbruget, omgivet af en gigantisk møddingpøl. Møddingen blev også næret kraftigt af en meget stor handel med huder og skind.

Den mødding har fulgt os helt op til disse dage, for i kanten af den havde bryggeriet sit kulhus, som senere blev fragtmandskontor og skrædderværksted. Senere satte vi det i stand og lejede det ud til tandteknik. Men for et år siden begyndte det at synke i forkanten. Vi fik lavet en undersøgelse, der viste, at der var 4 meter ned til fast grund. Det er nu stillet op på 6 meter høje pæle, men der røg så et års husleje for dette lejemål.

Efter nedlægningen af landbruget var der i ejendommen bl.a. en meget stor handel med huder og skind, der blev opkøbt fra hele Sjælland. Affaldet herfra var med til at fylde den store mødding.

Det gik landbrugsvirksomheden, som det er gået tilsvarende virksomheder i byerne, man specialiserede sig. Specialisering er noget, man snakker om i

perioder. Men egentlig har det vel været en jævn fremadskridende udvikling. I dette tilfælde blev det til en specialisering i at brygge øl på grundlag af det gamle hjemmebryg. Men selvfølgelig var der dengang som nu mange sideløbende virksomheder.

Af bygningerne mod Algade er huset med restaurationen den ældste. Det er et typehus fra middelalderen, et såkaldt "Øresundshus". I Kristiansstad i Sverige har jeg set et fuldkommen som vores, men det har mistet sin sjæl, for det er blevet rykket et par meter tilbage, og er derfor med ny sokkel m.m.

Bryggergården ca. 1905

Vort hus er opført ca. 1731 – men i stilen fra 1600-tallet. To specialister fra nationalmuseet har uafhængig af hinanden fortalt mig, at den buede kælder, der bærer ejendommen, må være fra 1400-tallet.

Op gennem etagerne går en meget stor og høj skorsten; den går ikke til terræn, men hviler ovenpå kælderhvælvingen.

Dette hus er bygget i bindingsværk, som man jo kan se det på bagsiden. Men i 1700-tallet, hvor vi havde mange store brande, ikke alene i Roskilde, men i stor stil i København, kom der en forordning, der sagde, at alle facader mod hovedgaderne skulle pudses over for at beskytte mod brand. Billedet her viser et felt, hvor et skilt er nedtaget mod Algade. Indenunder ser man tydeligt munkesten og tømmer.

Det ville jo være fantastisk flot på Algade, hvis pudset blev hugget af, men det trækker jo nok meget med sig. Man må håbe på, at der en dag kommer en mand med en stor sæk penge og hjælper os.

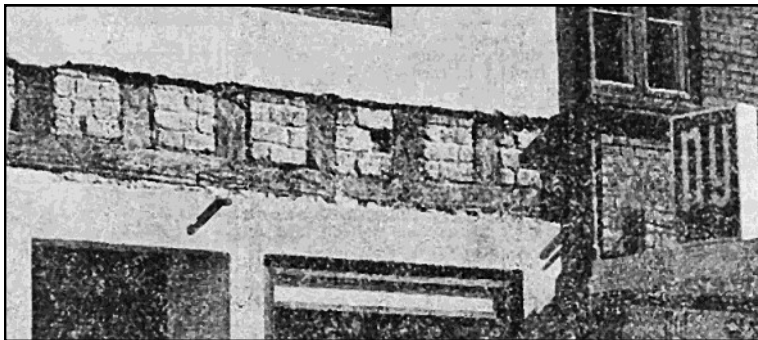
Bindingsværkshuset gik på Algade helt til passagen, der dengang var en port. Men i 1905 fornyede man den østlige ende af facaden mod Algade hen til passagen, så den kom til at ligne et almindeligt købstadshus fra den tid. Det skærer i hjertet at tale om det, men vi ved jo ikke, om den ende har været i dårlig stand. I vore dage ville vi jo have repareret det gamle.

Direktør Fang mente, der havde været svalegang mod gården, men jeg har aldrig fra anden side kunnet finde noget om dette, selv om Fang viste mig de afsavede bjælker.

I munkekælderen blev det første bajerske øl fra Carlsberg aftappet til Roskildes borgere. Inden ændringen i år var der derfor render med afløb. Afløbet blev senere støbt til med glasskår, fordi der kom rotter op.

I stueetagen, hvor der nu er restauration, var der i gamle dage lejlighed. Her boede bl.a. Direktør Fang i sine unge dage, lige til konditoriet stoppede.

I 1914 lige ved krigsudbruddet flyttede Schmidts Konditori ind i stueetagen og fik beboelse på 1. sal. Konditoriet skulle have originale Wienerstole. De nåede at komme med den sidste færgе over Østersøen. Stolene holdt i øvrigt lige, til konditoriet stoppede.

Gammelt bindingsværk mod Algade ses under facaderenovering

Schmidts Konditori ca. 1916

Schmidts Konditori greb mere og mere om sig og fyldte efterhånden hele fløjen mod Rosenhavestræde. Der var tyendebolig på 2. sal, og brødet blev bagt langt nede ad Rosenhavestræde, melet blev lagret på 2. sal.

Inden familien Schmidt overtog hele fløjen, var der i nogle år gullaschkogeri i denne fløj. Det beskæftigede en halv snes mand og blev drevet af "Mølleren fra Osager", der sjovt nok var min kones morfar. Han var en velstående mand, og i en ret høj alder fik han sig en ung og vistnok meget flot kone. Med den flotte unge kone tog han til København og købte det flotteste soveværelse i hele kongens København. Det bruger vi nu selv.

På 1. sal i nordgavlen var blikkenslagerværksted; det blev først drevet af Hr. Schmöser, senere af Hans Møller og sidst af min svoger, Kaj Madsen. Der var adgang af en udvendig trappe i gavlen.

Bebyggelsen mod Rosenhavestræde består af to bygninger. Den nærmest Algade er dårligt byggeri, som fundament er brugt "syldstene", d.v.s. man lagde nogle store sten på jorden, og så byggede man lige ovenpå dem. Huset længst nede ad strædet er genopbygget efter en brand i 1904. Det er bedre byggeri, men har dog kun en meget lille kælder.

Den høje bygning ind mod Algade 17 var som så mange huse på hovedgaden opført 1731 efter den sidste store brand.

Senere byggede Direktør Fangs far en mansardetage på. Som Lotte Fang sagde til mig: "Den gamle kunne ikke få det højt nok". Det skulle være det højeste hus i byen. Fra loftsetagen er der også en meget flot udsigt ud over fjorden. Men denne etage er dårligt bygget af ubrændte sten.

På denne øverste etage boede "bryggeren" til at begynde med, men han flyttede på et senere tidspunkt til 2. sal, og så flyttede vognmand Sørensen ind på øverste etage i året 1955. Lejekontrakten er stadig gyldig, idet hans datter frk. Sørensen har fortsat lejemålet.

På 2. sal boede Hans Christiansen "Bryggeren" som vi altså havde en af i Roskilde, selv om han ikke bryggede bajersk øl, men hvidtøl. Det var min morfar, han var født i Venslev ved Skibby, vi har stadig stamtavlen, som han lod lave. Familien var husmænd. Han var født i 1862 og kom til Roskilde som brygmester i 1898. Senere, da bryggeriet fik det lidt stramt med økonomien, blev han tilbudt at købe det halve af ejendommen og bryggeriet.

Fløjen, hvor der omkring 1. verdenskrig var gullasch-kogeri

"Bryggeren" - brygmester Hans Christiansen

Men selv om han var en påpasselig mand, havde han selvfølgelig ikke så mange penge. Så sagde man til ham: "gå du over i banken, de vil give dig de penge, du har brug for".

Senere havde jeg den fornøjelse, at man sagde det samme til mig, så jeg fik de penge, jeg havde brug for. Man sagde i banken til mig; "Det er, fordi du er så god til at leje ud".

En af bryggerens venner var for øvrigt Lars Berthelsen, der begyndte i det helt små på Dagbladet, men endte med at købe bladet.

Min mormor døde i 1922 på dagen, før jeg blev født. Sjovt nok står der 1933 på stamtavlen. Den er så pæn, så bryggeren har nok ikke nænnet at lade rette på den, men jeg har nu aldrig set min mormor.

Han fik så en husbestyrerinde, der hed Thyra Lindenchrone Stehr. Vi kaldte hende meget respektløst for "stæren". Hun var i familie med den Schmidt-ske familie og havde arbejdet for konditoren, før hun kom hos bryggeren. Stæren var meget sparsommelig og af den gamle type, der gjorde alt for "Kresjansen".

Bryggeren havde sit lille soveværelse ud mod Algade sammen med poppedrengen. Vi har selv engang haft det som soveværelse. Gulvet er så skævt, at vi følte os berusede, når vi stod op, indtil vi vænnede os til det.

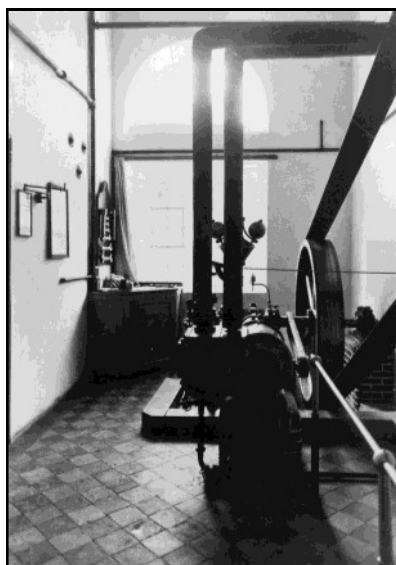
Engang lå bryggeren meget syg, og man havde strøet gran på Algade for at dæmpe støjen af hestevogne, det var andre tider. Biskoppen kom forbi, så granen og gik op for at tale med bryggeren. Entredøren stod åben, og han gik ind uden at træffe nogen. Han gik så frem og tilbage i mellemstuen, indtil der lød en brøsig stemme: "Hvem fanden er det, der larmer sådan?" Det viste sig at være biskoppen.

Bryggeren havde hidtil gået med træsko, men da han på et senere tidspunkt blev borgmester, måtte han trods alt lægge dem af. Vi har bevaret trappetrinene på de to øverste etager. De er helt hulslidte.

Bryggeren var en dygtig taler og elskede at tale. Juleaften for eksempel rejste han sig og holdt en ret lang tale. Jeg var jo ikke så gammel den gang, så desværre kan jeg ikke huske, hvad han sagde.

Havehuset og Gerda Christiansen, senere gift Larsen

Bryggeriets dampmaskine

Bryggeren havde en dejlig have nede bagest i ejendommen. Her havde han opstillet en stor og meget flot pavillon, som han havde købt på en udstilling i København i 1898 eller 1899. Desværre måtte vi rive den ned, da vi byggede klubværelser, men jeg har endnu et lille havemøblement, som stod i pavillonen. Det er nu over 100 år gammelt.

Selv om det måske er lidt uden for programmet, skal jeg måske sige, at bryggeren var en dygtig og anerkendt mand. Han var i en meget lang år-række formand for foreningen af hvidtølsbryggere i Danmark, og han var ivrig venstremand og medlem af byrådet i en lang periode. Da den daværende borgmester døde i 1928, blev han valgt til borgmester for de resterende 3 måneder af perioden. Bagefter rykkede socialdemokraterne grundigt ind på arenaen, og han måtte opgive borgmesterposten.

Som lille dreng husker jeg ham bedst fra sit kontor nede i porten. Det var så spændende at komme ind til ham og gå videre ind til transportremmene og dampmaskinen. Han røg vitterligt lang pibe, der somme tider snorkede, og han havde en stor spytbakke henne i hjørnet, som man havde den gang. Jeg mener at kunne huske, han spyttede langspyt hen til den, men jeg kan stadig være i tvivl, om det kunne lade sig gøre. Sommetider ville han have fred, hvilket var, fordi han skulle regne et bryg ud

I den højloftede lejlighed på 1. sal boede en overgang den statelige etatsråd Mathiesen med "luksusbugen". Den nuværende lejekontrakt er udskrevet i 1939 til en damefrisør og er senere overført til efterfølgeren, der stadig fortsætter.

I stueetagen var der i mange år købmandsbutik, indtil der i 1925 kom en og fortalte bryggeren, at købmanden solgte KB hvidtøl, og således konkurrerede med bryggeriet. Så blev han smidt ud med fuld musik, og min far lejede lokalerne til udstilling.

Lejlighederne gik ca. halvvejen ned til porten, og resten af ejendommen var stort set udfyldt af bryggeriet, der i 1931 forpagtedes til Svend Jochumsen, der efterhånden gik over til mest at lave sodavand, og i 1941 flyttede han til Københavnsvej.

I 1942 blev lokalerne lejet ud til militæret, men i 1954 opdagede de, at de egentlig ikke havde noget at bruge dem til, hvorefter de opsigte lejemålet, og vi gik over til at indrette klubværelser.

Bryggeriets baggård

Branden i 1904

Foruden bryggeriet var der i baggården fragtmandskontor, bødker, køreskole og vulkaniseringsanstalt samt på et senere tidspunkt skrædderi.

I 1904 blev ejendommen hærget af brand i fløjen mod Rosenhavestræde, det kunne være blevet meget alvorligt, bl.a. var man bange for Hotel Prindsen, og der blev tilkaldt hjælp fra København, denne nåede dog ikke at komme i brug.

Der brændte godt det halve af denne sidefløj. Efter et gammelt billede at dømme var det brændte ikke særlig værdifuldt, og der blev i stedet opført et pænt godt hus i to etager, men kun med en lille bitte kælder.

Senere på året var det værre, da brændte hele bryggeriet og det halve af sidefløjen mod øst, det var en ganske voldsom brand, og man måtte jo slippe hestene løs. Min mor var dengang 10 år og boede i østfløjen, hvor ilden standsede midtvejs. Hun har mange gange fortalt, hvor skræmt hun var.

Efter denne brand blev det nuværende bryggeri opbygget, der var lavet en meget fornem tegning med et tårn og spir og lignede, men det kom nu ikke alt sammen til udførelse.

I slutningen af det forrige århundrede blev grunden på hjørnet af Sct. Olsstræde og Rosenhavestræde solgt til Hotel Prindsen bl.a. til brug for fugleskydninger. Det er der, den nuværende Tekniske Forvaltning ligger.

Gårdens ejerforhold gennem tiderne har jeg ikke helt præcis, men jeg kan fortælle fra de gamle brandtaksationer følgende:

Fra 1755 til 1761 var ejeren rådmand David Lange, der var i familie med Langerne i Frederikssund. I 1766 var det storkøbmand Boas Lange, der købte ejendommen. Nogle har måske hørt: "det var ham med millionerne". Han var i alle tilfælde Roskildes 3. største skatteyder.

1791 nævntes som ejer, og efter ham fulgte svigersønnen, købmand Peter Lindhardt.

1868 står købmand P. Frederiksen som ejer. Det var ham, der startede bryggeriet, og han drev også den store handel med huder og skind. Efter P. Frederiksen fulgte F.R. Frederiksen, der døde i en ung alder i 1897.

Efter, at L. M. Simon og Tekla Langreuter havde stået som ejere, blev Bryggergården som omtalt solgt til Arthur Fang og H. Christiansen.

Et ungdomsbillede af Bent Thomas Larsens mor Gerda

Ved min morfars død blev hans part delt mellem min mor og hendes bror, den legendariske "Brygger Ernst". Det var efter, at han var kommet hjem fra Amerika. Han kunne godt bruge pengene, og han solgte sin part til familien Schmidt.

På det tidspunkt var konditoren død, og det var fru Schmidt, der drev konditoriet med fast og myndig hånd.

I 1953 kom jeg hjem som førstemand i min fars forretning i Algade 11 med udstilling i Algade 15, Bryggergården. Jeg var da 31 år.

Jeg havde ret meget at skulle have sagt i forretningen, men meget lidt i Algade 15. Her var det direktør Fang og min far, der førte ordet.

1952 døde min mor, og jeg arvede 1/24 del af Bryggergården, men det gav mig ikke mere indflydelse, det var stadig generationen før mig, der kørte løbet.

1954 solgte min morbror – Brygger Ernst – sin fjerdedel til fru konditor Schmidt. Han var jo ikke meget for at bestille noget, men havde brug for penge. Han havde overtaget bryggerens lejlighed, men det blev mit bitre lod at sige ham ud, da han på et senere tidspunkt ikke kunne betale husleje. I øvrigt fik han senere lov til i sine sidste år at bo i "stærens" lille lejlighed. Det var han meget taknemmelig for.

Som jeg har fortalt, sagde militæret op. Det drejede sig om 4 etager over hinanden, hver på ca. 200 kvm., og jeg fik det job at leje lokalerne ud. Jeg udfoldede mange anstrengelser, men det var svært, fordi trappen kun var ca. 70 cm bred. Det var den, fordi når en sæk skulle bæres op, kunne man støtte sig til begge sider, hvis man blev træt.

Den eneste positive interesse på lejemålet var fra Jehovas Vidner, der ville leje til mødesal. Jeg gjorde opmærksom på trappen, og sagde, det var håbløst ved en brand, hvis der blev panik. Så fik jeg at vide, at der aldrig blev panik, når Jehovas Vidner holder møde.

Udlejningen lykkedes ikke, og lokalerne lå tomme et stykke tid. Det høje hus på fire etager ved siden af porten var jo bygget til vandkar i øverste etage, og det er så solidt, at vi fik et festligt tilbud fra produkthandler Reitz Andersen. Han ville betale nedrivning af huset blot for at få de jernbjælker, der er indlagt i etageskille-rummene.

Dengang var klubværelser en udmærket forretning, hvad det bestemt ikke er i dag, derfor blev man enige om at indrette 37 klubværelser. Som arkitekt blev antaget den navnkundige Arne Hoff Møller, kaldet Hoffen. Hoffen lavede et udmærket produkt, og Fang og han var meget stolte af, at det lignede Gjorslev en lille smule.

1959 var vi klar til indflytning, og vi holdt åbent hus, hvor en stor del af værelserne blev lejede ud samme dag. Vi lavede flest små værelser, fordi vi var bange for, folk ikke havde så mange penge, men det var sandelig de store, der røg først. De fleste af de små har vi senere lagt sammen 2 eller 3.

Efter 2 år indrettede vi en etage til, så havde vi 52 værelser, men efter sammenlægningerne og andre ændringer, er der i dag 34 værelser, og det er rigeligt at holde styr på.

1959 fik vi en forespørgsel om salg af den ende af baggården, der vendte ud til Sct. Pederstræde og Sct. Olsgade, ca. 2100 kvm. En arkitekt ville købe det sammen med fabrikant Højer fra Maglekilde. Det var ham med den dygtige bogholder, Niels Jensen. Der blev indkaldt til møde i min spisestue, og vor advokat blev bedt om at deltage, men han skulle spille kort den aften, så en anden advokat blev indkaldt. Arkitekten mødte ikke, han havde vist ingen penge, så da vi var ved at blive enige, puffede Højer til Niels Jensen og hviskede, om de kunne klare det alene, hvortil Niels Jensen nikkede, og der blev skrevet slutseddel. Da vores sædvanlige advokat senere hørte om det, sagde han: "Så havde jeg droppet kortspillet".

1963 arvede jeg fra min far 1/48 del, så havde jeg inklusive parten fra min mor i alt 1/16 del, resten har jeg måttet købe efterhånden. Først måtte jeg købe mine søskende ud af forretningen, derefter måtte jeg købe deres andel i Bryggergården.

1965 delte fru Berthelsen og jeg Fangs andel. Handelen blev afsluttet hos Fangs advokat, Dr. Jur. Axel H. Pedersen. Dr. Juren ville ikke selv skrive, det satte han sin fuldmægtig, der sad ved bordet sammen med os, til mens han selv marcherede rundt om bordet og vigtede med sin doktorring, mens han dikterede. Da vi kom til forrentningen af pantebrevene, sagde han, det skulle være 6%, hvad der dengang var meget normalt, men renten skulle være variabel. Dog måtte den aldrig komme under 4%.

Jeg tillod mig at sige, at hvis den skulle minimeres, så skulle den også maksimeres, og så måtte den aldrig komme over 8%, ja – det kan vi sagtens sige, lød det fra vore Dr. Jur., for så højt kommer den aldrig op. I afdragsperioden nåede den faktisk de famøse 21%.

1972 blev jeg ringet op af Ellen Berthelsen, der sagde, at nu ville hun sælge sin halvdel, og hvis jeg ikke ville købe, var der andre, der ville. På det tidspunkt var jeg ved at bygge hus ved fjorden, så jeg var lidt hårdt spændt for, som de fleste er i den situation, men jeg havde jo en god lokal bank, som vist også gerne så, der stod mit navn på i stedet for fru Berthelsens, og så var det, fordi jeg var så god til at leje ud.

I Fru Berthelsens tid var det ikke let at leje ud. For eksempel havde vi et tidligere blikkenslagerværksted, der stod tomt. Den udvendige trappe var rådden, og på den indvendige trappe havde fru Berthelsen stillet et køleskab foran døren til lokalet. Det måtte ikke flyttes, så lokalet forblev tomt.

Men nu kunne jeg bestemme – og jeg skulle skaffe penge til prioriteterne.

Konditorens store lejlighed blev ledig, og jeg tog den bedste del fra til erhverv. Det måtte man dengang, og erhverv giver mere i leje end beboelse. Jeg fandt en statsautoriseret revisor til lejer, og efter en del besvær blev vi enige om lejemålet, men efter indflytningen var der mange ting at kritisere. Så inklusive tillæg og diverse breve fylder kontrakten 73 sider, selv om revisoren flyttede få år efter. Til gengæld var den nye revisor, der overtog lejemålet, verdens flinkeste menneske, men det var en streng start.

Jeg gik videre med udlejningen. Der er altid nogen istandsættelse ved ethvert lejemål, som jeg faktisk ikke havde penge til, men jeg sørgede altid for at få et godt depositum, som jeg brugte til istandsættelse.

I de gamle konditorlokaler havde fru Berthelsen et diskotek sammen med sin datter og svigersøn, og i selve butikken var indrettet en lille bitte bodega med tilhørende køkken, hvor hun hver dag stegte en lille rullesteg, det var en af de få ting, der kunne præsteres af fast føde.

Jeg havde ikke meget forstand på restauration, men vi havde en dygtig restaurationsmand i Roskilde. Det var Borchersen, der havde BP motellet. Jeg spurgte, om han kunne lave et budget for mig. Efter nogen tid kom han tilbage og sagde, at det ikke kunne hænge sammen økonomisk.

Omrk. 1965/66 blev Conditoriet indrettet til diskotek Blow Up

Kælderen under Bryggerhesten/Bryggergården

Restaurant Bryggerhesten med standsmæssigt besøg

Jeg prøvede alligevel. Bodegaen blev udvidet betydeligt, og udvidelsen blev tegnet af arkitekt Leo Heiberg, fordi han var én af dem i Roskilde, der kendte restaurationer bedst, specielt indefra. Han vidste bl.a., at døren fra gården ind til øl-lageret skulle åbnes udad, fordi så kunne man ikke sparke den ind.

Heiberg var ikke særlig dyr, og han havde ikke nogen tegnestue. Han boede på et par værelser på Tjørnegården på Holbækvej, så jeg hentede og bragte ham. Så satte han sig i de tomme lokaler og tegnede, og betingelsen var, at han skulle have én øl i timen, hverken mere eller mindre. Han tegnede restaurationslokalet, køkkenet og opvask – alt var upåklageligt og fungerede fint i mange år.

Da tegningerne var færdige, kørte jeg ud til stadsdyrlægen med dem. Han var kendt for at være temmelig skrap, men han sagde, at der skulle vel kun serveres pariserbøffer og den slags, så det kunne jo nok gå an, men jeg fortalte ham i en tone, der var blot en lille smule barsk, at der skulle laves alt, hvad der hørte en restauration til, og det skulle han give tilladelse til. Jeg fik omgående en underskrift.

Der fandtes ingen tegning af kloakkerne i gården, og ingen kunne finde ud af det, undtagen Heiberg. Han lavede en fin tegning, som ved senere omlægning viste sig at være helt korrekt. Apropos tegninger, så fandtes der i 1953 kun en eller to for hele gården, nu har jeg 8 eller 9 bind helt fyldt op. Vi har blandt andet en komplet opmåling af hele ejendommen.

Da vi var færdige med opmåling, blev der skrevet kontrakt med en professionel restauratør den 1.11.1972, og der blev udskrevet en konkurrence om det bedste navn. Der kom utallige forslag som Spunsen, Ølgod, Ølanke-ret, Maltmøllen, Maltskummet, Den lille doktor – fordi øl var så god medicin. Ni indsendere havde foreslået Bryggerhesten – som man valgte. Der blev trukket lod, og vinder blev Peter Holm fra den store virksomhed på Københavnsvej. Præmien var pariserbøf, rødvin, kaffe og cognac til 4 personer.

En kort overgang var bodegaen forpagtet af Svend Mortensen, men så kom der tre unge mennesker og sagde, at de ville forpagte lokalerne. De ville sælge deres tennisketsjere og deres Citroën Dyaner og starte med at holde åbent om aftenen. Jeg var betænkelig, men spurgte Alf Christensen, der havde Carlsberg depotet. Han syntes, det var en glimrende ide.

PETER LOEHR OG PETER THOMAS LARSEN Bryggerhesten, lykønsker hinanden med den gode ide, de fik for fem år siden, hvor det populære værtshus så dagens lys. Onsdag er der åbent hus, og mange vil sikkert benytte lejligheden til at slå et slag indenom Bryggerhesten for at bringe »hest« og »kuske« deres hyldest.

Peter Loehr og Peter Thomas Larsen - Roskilde Avis 1978

Den første helsekostbutik 1974

Den 8. oktober 1973 skrev vi kontakt med Peter Loehr og Peter Thomas Larsen, den tredje var sprunget fra. De skilte fra til en ølstue nede i strædet, for at Bryggerhesten ikke skulle blive for stor. En ølstue er noget vanskeligt at drive, der kommer lidt af hvert, sommetider kommer der nogle, der er lidt plørede. Så satte Peter Loehr en klassisk plade på, og når gæsten så spurgte om noget mere smart, sagde Peter Loehr, at de skulle lige spille denne her færdig, for der var een, der havde bedt om den. Så gik gæsten.

Peter og Peter åbnede Bryggerhesten samtidig med, at de beholdt deres arbejde i begyndelsen. De satsede meget på stamkunder, og én af dem var den ældre købmand Axel Mathiasen, som kom hver formiddag.

Senere startede de to indehavere La Bøf i nogle af Hotel Prindsens lokaler. Efter en kortere tid skiltes de, så Peter Loehr havde La Bøf og Peter Thomas Bryggerhesten.

I 1974 fik vi en lille butik ledig efter, at forsikringsselskabet Codan havde haft den i en menneskealder. Den forlangte min kone at få. Hun vidste ikke, hvad hun skulle bruge den til, men til et selskab fik hun en helsekostgrossist til bords, og så han fik en ny kunde, og min kone fik en helsekostbutik.

Guldsmedebutikken, der blev drevet af Svend Thorum, lå der jo også i en menneskealder. Vi boede i en periode i bryggerens gamle lejlighed, og en dag ved morgenkaffen, var der pludselig rykket nye indehaver ind, uden at vi vidste det. Det blev der en retssag ud af, men den nye ejer blev der i nogen tid, så flyttede de hen i det nuværende Juvelhjørnet. Guldsmeden havde noget af en festlig indretning. Ved sin arbejdsplads i baglokalet, havde han et lille spejl, der svarede nøje til et lillebitte hul i væggen ind til butikken, således at han altid kunne se, hvem der kom ind i butikken.

Mens vi indrettede den tidligere guldsmedebutik, mødte jeg en dame – fru Larsen – Paris, der havde haft hatteforretning i lokalerne i en fjern fortid. Jeg spurgte, om hun ikke ville se butikken. Da hun så baglokalet, sagde hun: "De kan jo nok se, jeg var nødt til at flytte – her sad 16 damer og syede hatte, det kunne jo ikke blive ved at gå."

Helsekostbutikken indrettet i Svend Thorums guldsmedebutik

Tove Larsen (til venstre) med en del af det indbydende varelager i helsekostforretningen

I 1975 fik vi besked på, at vi skulle brandsikre hele ejendommen, og det var et stort projekt. Den oprindelige filosofi var, at der var små lemme fra to lejligheder, hvorfra man kunne komme ind i en anden del af huset, hvis der blev brand. Nu skulle hver lejlighed være tæt mod trappen, lemmene skulle nedlægges, og der skulle være et vindue, hvorfra det var let at komme ud på en stige fra brandvæsenet.

Derfor måtte vi med blødende hjerte fjerne en gammel fløjddør fra etatsrådets tidligere lejlighed og sætte branddøre op i stedet. Vi satte nogle lister på dørene, så var opgangen ikke så slem. Klubværelserne var i forvejen brandsikre, det kunne vi klare med en udvendig ståltrappe, som bestemt heller ikke er køn, men det er der jo ikke noget at gøre ved.

Vi måtte sætte vandsprøjter op på gangene til klubværelserne. Disse sprøjter kunne der faktisk være lavet en masse sjov med, men mærkværdigvis er der aldrig nogen, der har fundet på det.

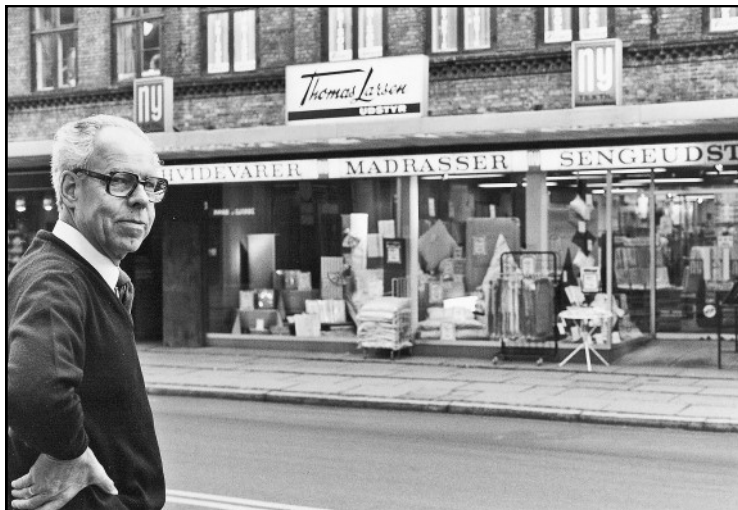
I 1979 fik vi pludselig brev om, at man ville frede en del af ejendommen. Det drejede sig om forhuset og den del af sidebygningen mod vest, der er med bindingsværk.

Umiddelbart var jeg chokeret over denne rådighedsindskrækning, og jeg skrev et skrappt brev til fredningsstyrelsen bl.a. med krav om erstatning. Det hjalp nu ikke. Fredningen blev gennemført og erstatning får man ikke, når det er en ejendom, der bliver fredet. Men efterhånden som vi fik levet os ind i denne sag, syntes vi ikke, det var så galt, vi var jo selv glade for det gamle, og ønskede det ikke ændret.

Den almindelige indstilling er jo mere og mere blevet, at det gamle har sin værdi, når det er godt udført og bliver bevaret, så vi har lært at leve med fredningsproblemerne, specielt i forbindelse med ombygning. De krav, der stilles, er rimelige, de fordyrer, men vi kan godt se, resultatet bliver bedre. I øvrigt er der jo også nogle skattemæssige fordele til gengæld for ulemperne. Samfundet er jo interesseret i at bevare det gamle.

I 1987 fik vi bygningen ned mod baggården ledig, efter at udstyrsforretningen var ophørt. Den var ikke istandsat i mange år, og kunne ikke rigtig give nogen lejeindtægt. Jeg foreslog Peter, at vi skulle sætte den i stand. "Er du rigtig klog?" sagde han. "Det vil koste mindst 100.000 kr." – "Jeg tror, det bliver 300.000 kr.", sagde jeg.

Bent Thomas Larsen foran udstyrsforretningen

Vi diskuterede noget, men blev så enige om at bestille en arkitekt og gik i gang med en almindelig istandsættelse uden henblik på noget bestemt, men så kom der en meget fin lejer ind af døren. Det var Jørgen Albrechtsen, han havde en kæde af Fitness centre. Vi blev hurtige enige med ham om, at han lejede råhuset, og så lavede han resten. Det blev dyrt, mest for ham, men han fik nogle gode lokaler, og vi fik en god lejer.

Nogle år senere gik han desværre ned med et brag. Han havde slået for stort brød op og havde kæmpe omkostninger. Peter købte maskinerne og startede til en billig husleje på den anden side af gården.

Derefter lå lokalerne tomme i et par år. Det var vort tredjestørste lejemål. Det er nu lejet ud til en virksomhed, også en slags Fitness, men således, at det ikke konkurrerer med Peter.

Samtidig med Fitness indrettede vi et P-anlæg med plads til 26 biler og kantet med plataner, som vi i flere år har mast med at klippe på fransk mæner. Nu ser det ud til, at det vil lykkes.

1989 ophørte lejekontrakten med fru Gerda Reisenbach, en lejlighed på 2. sal i forhuset. Den var oprindeligt indgået i 1942 til en leje af kr. 720 årligt. Ved ophør var lejen kr. 728 pr. måned. Det var procentvis en stor stigning, men alligevel var det en billig pris for 62 kvm.. Lejligheden skulle totalt ombygges og udvides med konditorens tre pigeværelser i gavlen mod Hotel Prindsen. Der ville herved blive 163 kvm.

Men her kom fredningsbestemmelserne i vejen. Der skulle så laves plankegulv, skønt der var de gamle afsyrede gulve. Så søgte vi i stedet om at lave en gennemgang fra det ene afsnit til det andet. Det blev godkendt og lejligheden blev på 114 kvm. plus loft. Lejligheden blev ikke lige så god, men dog spændende og hyggeligt med splinternyt køkken og bad.

1990 begyndte vi for første gang i vor selskabsperiode at ane, der kunne blive tale om et overskud i den kommende tid, og måske med årene fremover. Samtidig var der i de år nogle bestemmelser, der gjorde, at vi kunne komme af med vort ApS uden at blive flået helt.

Derfor var det et rigtigt tidspunkt at lave et I/S i stedet for, og det gjorde vi så.

Overskud har der nu ikke rigtigt være noget af, men vi har dog fået nogle gode afskrivninger, som nedsætter beskatningen af vore andre indtægter.

Udsigten fra Bent Thomas Larsens kontor - i 2017 er det sønnen Peter Thomas Larsen, der nyder kigget til Prindsen og Domkirken

1995 istandsatte vi de sidste 200 kvm. af konditorens tidligere lejlighed fra A til Z, men tog meget hensyn til de gamle og fredede lokaler. I den anledning havde vi en spændende oplevelse. Den 5. maj 1995 var håndværkerne ikke rigtig kommet i gang, men jeg syntes, der skulle være levende lys i vinduerne på denne dag, og det krævede opsyn.

Vi inviterede så min svoger og svigerinde på middag i konditorens gamle spisestue og fik leveret maden op fra Bryggerhesten. Det var faktisk meget betagende at sidde og spise med levende lys i den gamle stue.

Lejligheden ligger på både 1. og 2. sal, og er meget festlig. På hanebjælkerne står konditorens gamle spil til at hejse melet op med, og der måtte vi lave en kvist for at lave en god redningsåbning.

Lejligheden blev lejet ud til 4 søde unge mennesker, der hygger sig gevaldigt og passer godt på de gamle omgivelser. Men da jeg efter indflytningen kom derop, var jeg ved at få et chok, for under loftet i den omtalte fine gamle spisestue var der spændt wirer ud med halogenlamper. Det er jo ikke noget, man i min alder drømmer om i disse omgivelser, men selvfølgelig kan man ikke forlange, at unge mennesker skal indrette sig som i et museum.

I 1996 er der i ejendommen følgende lejemål: cafe – kjoleforretning – Bryggerhesten – Fitness Roskilde – neurolog – damefrisør – tegnestue – Synoptik – Body Shape – tandtekniker – lægeklinik – Kvindeligt Arbejderforbund – EDB virksomhed – foruden 34 klubværelser og 11 andre private lejemål. Vi har glade, søde lejere i hele ejendommen, vi hygger os, selvom det er svært at kende alle.

Om fremtiden kan jeg sige, at vi stadig vil lave forbedringer, men holde stilen. Det er svært, og det er dyrt at holde vedlige, men vi kæmper for det. Der er en ny 5. generation på vej, der i første omgang glæder sig til at flytte i Rosenhaven, men også er interesseret i at føre ejendommen videre.

Arne Jensen

Blandt de mange stamgæster, som trodsede omvæltningen fra Conditori til Bodega til Restaurant, var afdøde Journalist Arne Jensen.

Han besøgte allerede Conditoriet, da han som lille sammen med sin mor tog til Roskilde fra Gundsømagle omkring 1930.

Han startede senere som journalistelev på Roskilde Tidende, og når der i agurketiden ikke var "væsentligt nyt" i Roskilde, sendte Redaktør Christensen ham op til kaffe hos Tjener Nielsen "På Schmidts", så skulle han nok få en eller anden nyhed.

Arne Jensen blev en forrygende lokal journalist, mange søgte råd og information hos ham, han levede livet, alt hvad han kunne, og fik meget ud af det.

I starten af 80'erne, hvor han nu arbejdede på avisen Dagbladet, havde han en artikelserie om det "gamle" Roskilde, "Jensens Hjørne".

Disse artikler blev heldigvis udgivet i hæfteform af Markvardsens Boghandel.

En af artiklerne "Den gamle købmand" demonstrerer tydeligt Arne Jensens specielle lune, samt en anden af lokalets stamgæster Købmand Axel Matthissens samme.

Det skal også nævnes, at Matthissen, da han fyldte 70, fik et evig gyldigt gavekort på "En ostemad og en Elefant øl" til brug ved hans besøg på restauranten.

Axel Matthissen

Roskilde

erhvervstidende

Ugeavisen

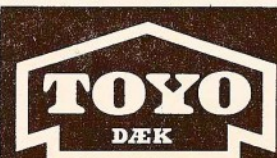
Udgivet af Roskilde Tidende
7. årgang . Nr. 26
Onsdag 5. juli 1972

BRYGGERGÅRDEN i Algade 15 har to ejere, familien Schmidt og købmand Bent Thomas Larsen. Men med overtagelsen 1. september har Ellen Bertelsen, »Schmidts Bodega« og boet efter Clara Schmidt afhændet halvdelen af den 300 år gamle ejendom til Thomas Larsen, der herefter får 22 meter facade i Roskildes hovedgade. Købesummen er 1.325.000 kr. Vurderingssummen for halvparten er 1.250.000 kr.

Hvad der skal ske med bodegaen og diskoteket »Blow Up« er endnu ikke afgjort, men guldsmedebutikken inddrages til udstilling for Thomas Larsen Udstyr.

GARDINBUSSEN

ønsker
Roskilde

HAR DE FORSTOPPELSE?
VI SKAFFER LUFT!

med det mest moderne materiel og radiostyrede vogne.

BELENCA I/S KLOAKSERVICE ...

Svogerslev afd.:
03-38 36 16

Bilradio:
0020 nr. 3174

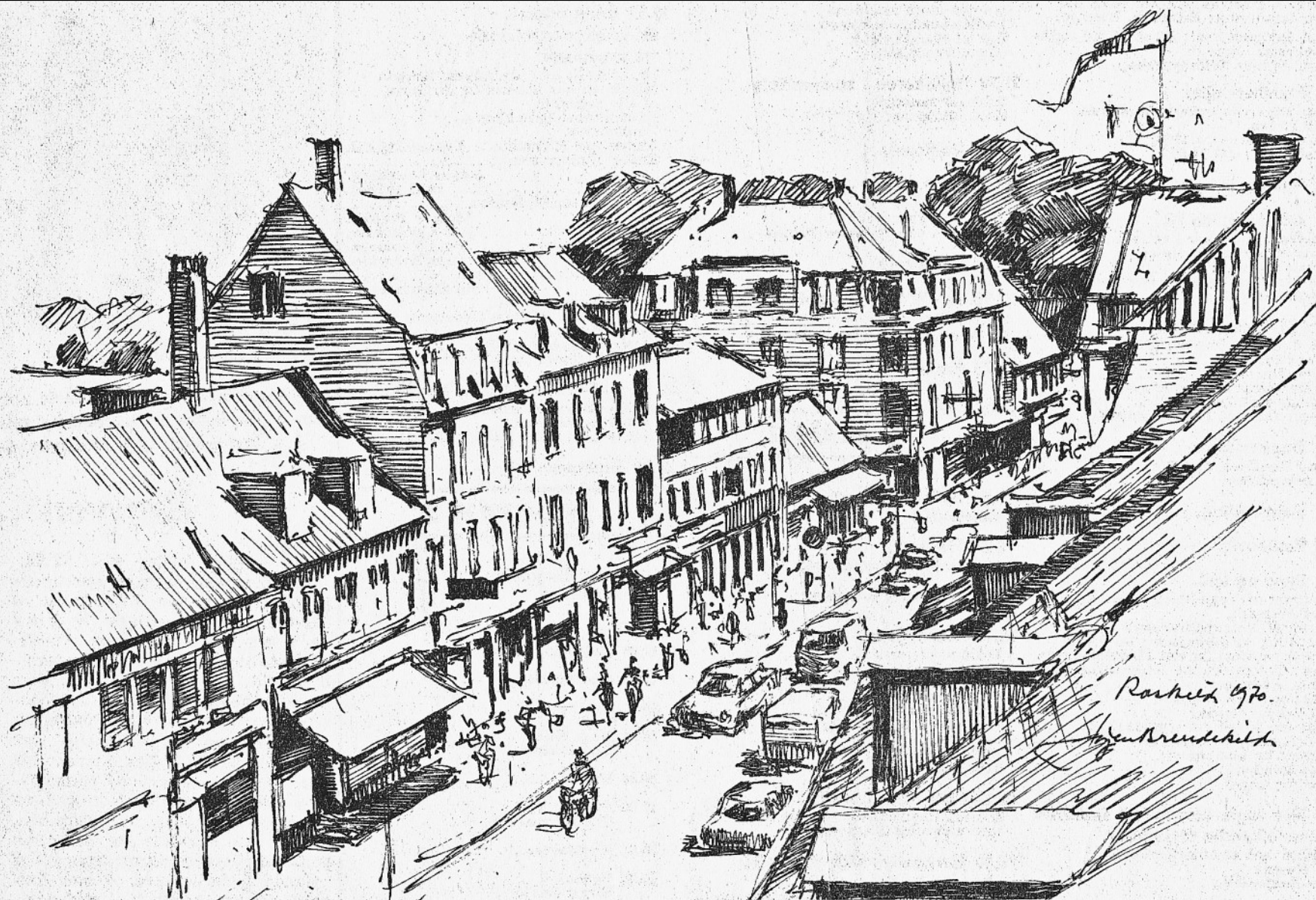

Holbæk afd.:
03-43 31 91

*** **SALG AF FAST EJENDOM?**

Stoler De på heldet

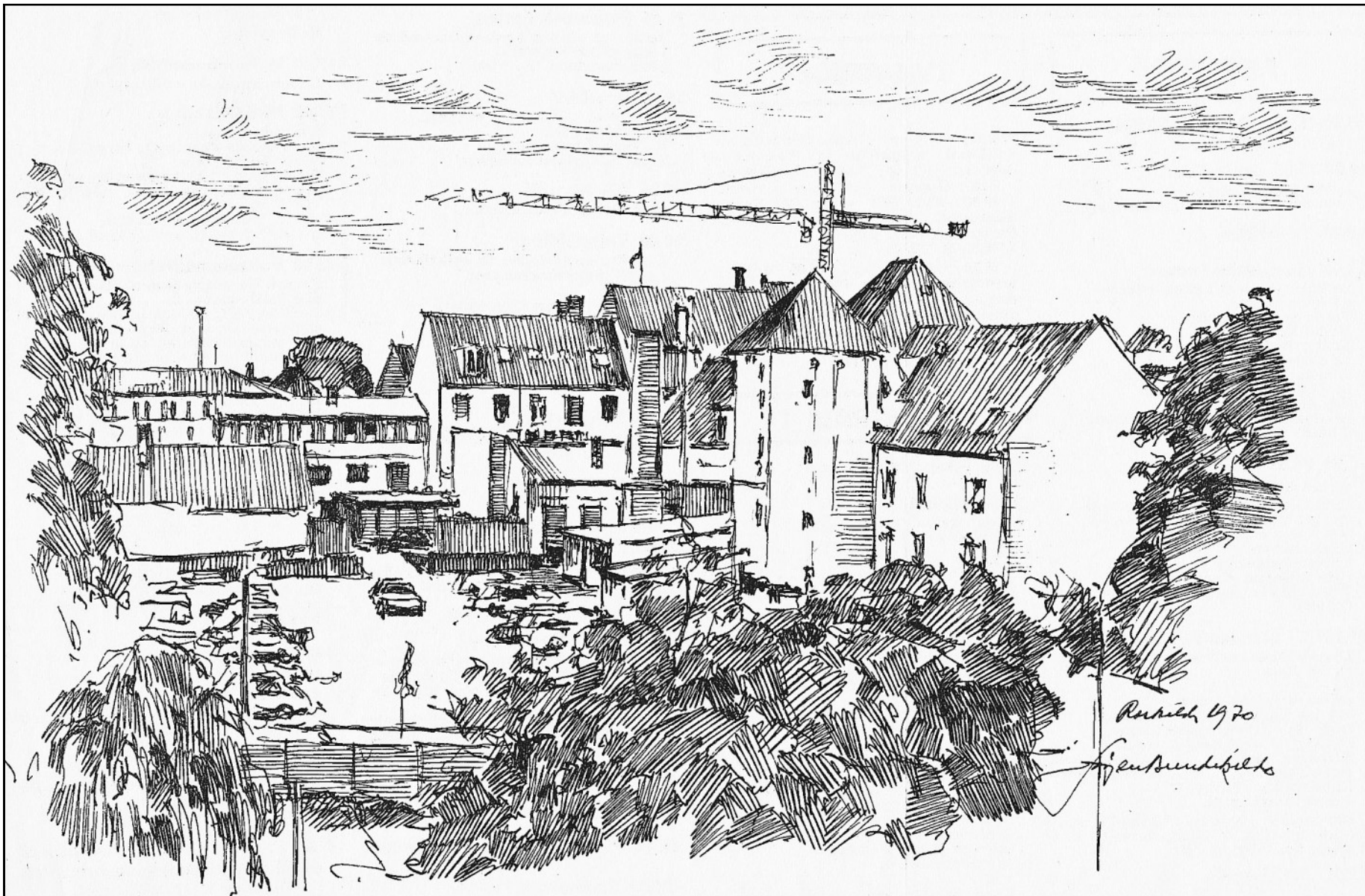

FRA VINDUET

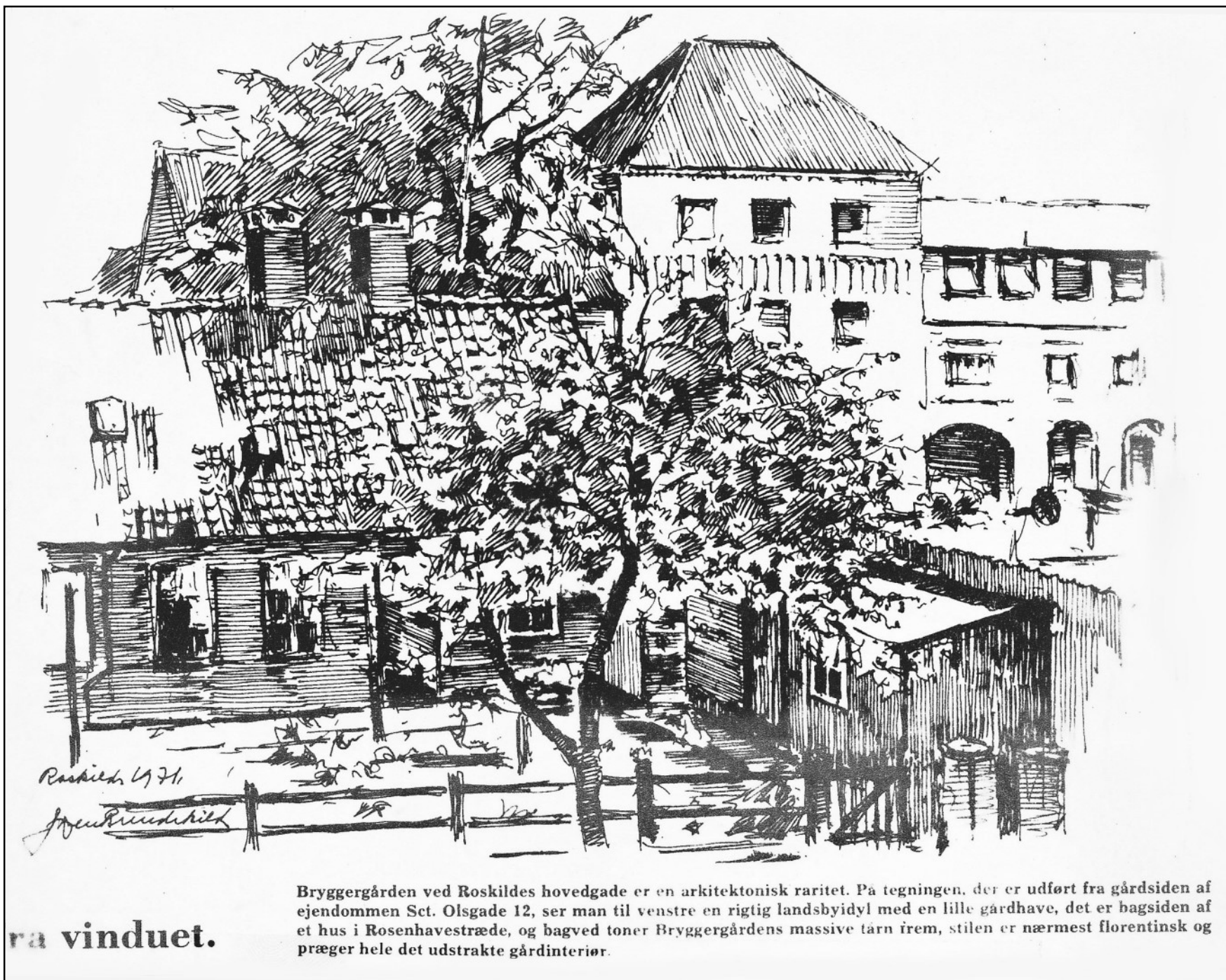
Højt til vejrs over Algade er dette billede tegnet, nemlig fra isenkræmmer Knud Nielsens lejlighed øverst oppe i isenkramfirmaet H. P. Nielsens nybygning Algade 10. Man ser ned i den travle hovedgade mod Sct. Pederstræde og de kendte facader og vinduer.

FRA VINDUET

Her er et kig ind i den gamle bryggergård i Roskilde henover den nye parkeringsplads mellem Sct. Pederstræde og Sct. Olsstræde. I baggrunden husrækken langs Algades nordside og byggekranen ved Roskilde Bank. Tegningen er udført fra fototekniker Inge Larsens lejlighed på Dronning Margrethesvej 10.

ra vinduet.

Bryggergården ved Roskildes hovedgade er en arkitektonisk raritet. På tegningen, der er udført fra gårdsiden af ejendommen Sct. Ols-gade 12, ser man til venstre en rigtig landsbyidyl med en lille gårdhave, det er bagsiden af et hus i Rosenhavestræde, og bagved toner Bryggergårdens massive tårn frem, stilen er nærmest florentinsk og præger hele det udstrakte gårdinteriør.